

FAIRYTALE

Poul Ruders

Musikhistorie

Poul Ruders (1949) er en af de nyere danske komponister, der har opnået størst international popularitet og anerkendelse. Ruders er uddannet organist og har studeret komposition, men han er som komponist fortrinsvis selvlært.

Kompositionen Fairytale er komponeret under inspiration af H.C. Andersens eventyr Vinden fortæller om Valdemar Daa og hans døtre. Værket er komponeret i 1999, og Ruders skriver selv følgende om værket:

"Dette korte orkesterværk er et tonedigt baseret på en enkelt passage fra H.C. Andersens eventyr Vinden fortæller om Valdemar Daa og hans døtre, en vældig allegorisk fortælling om livets flygtighed, om forfængelighed og stolthed og dødens uundgåelige sejr. Dødens, alias vindens, nådesløse hærgen bliver på det sublimeste beskrevet af H.C. Andersen i disse få, i sandhed åndeløse linier:

"Og vinteren foer hen, Vinter og Sommer de foer, og de fare, som jeg farer, som Sneen flyger, æbleblomsten flyger og Løvet falder; fare hen! fare hen! Menneskene med!"

Eventyret

Eventyret handler om herremanden Valdemar Daa, der sætter alle sine værdier på spil i sin fanatiske søgen efter at kunne fremstille guld. Han er alkymist og isolerer sig efterhånden fra omverdenen for at hellige sig sine alkymistiske forsøg. Hans gård, hans familie forfalder og i sin grådighed sætter ham sig op mod naturen og lader skoven omkring herregården fælde, således at de dyr og fugle, der er afhængige af træerne, bliver hjemløse og overladt til en endnu større kamp for at overleve. Til slut må han forlade herregården og fortsat leve i arme og usle kår, hans Hybris forvandles til Nemesis, som de antikke grækere ville have udtrykt Valdemars skæbne. Eventyret er trods sin alder stadig særdeles aktuelt i sit budskab og er tankevækkende læsning.

Fairytale

Stykket er et tonedigt, som danner en stor helhed i sin form. Det fremstår næsten som et "Perpetuum mobile" i sin vedholdende fremdrift uden særlige pauser eller markante ændringer i tonalitet.

Stykket synes at være opdelt i to lag:

- 1: Et vandret, vedholdende fremadrettet melodisk lag, der i trioler, instrumenteret af især strygere og træblæsere, beskriver vindens uendelige vedvarende hvirvlen gennem verdensrummet, og nuancerne i dens forskellige mere eller mindre voldsomme karakter og adfærd
- 2: Et lodret lag, der i store bastante akkorder, instrumenteret især af

messingblæsere og slagtøj, til tider også af hele orkesteret, markerer vindens ødelæggelser og dramatiske, voldsomme og uhyggelige hærgen.

En spændingskurve over stykket ville beskrive flere stigninger og nedgange forskellig i voldsomhed og styrke.

Mod slutningen falder vinden til ro – triolbevægelserne standser og erstattes af store tidsmæssigt langtklingende akkorder, der sætter os i stå og lader os skue ud over det hærgede landskab.

Men stilheden varer ikke længe. Så tager vinden til i forøget dramatisk styrke i stykkets afslutning.

Læses uddraget fra eventyret, som stykket er komponeret over, samtidig med at man lytter til musikken, følger musikkens dynamik, instrumentering og dramatik de årstider og situationer, som H.C.Andersen beskriver.

Forslag til arbejdsopgaver

- 1: Lad eleverne forestille sig at de er vind. Vestenvind, østenvind, monsunen.....
- 2: Lad dem fortælle, hvilke geografiske områder de ville flyve hen over. Lad dem beskrive disse områder. Sæt fokus på anvendelsen af varieret brug af tillægsord i elevernes beskrivelser.
- 3: Lad dem beskrive, hvilke karakterer - sindsstemninger deres vind har. Blid, frisk, storm, orkan, tornadoagtig. (Igen fokus på anvendelsen af varieret brug af tillægsord).
- 4: Lad eleverne beskrive, hvad der ville ske med de landskaber, de flyver hen over, ud fra de forskellige karakterer – sindsstemninger, deres vind har. (Igen fokus på anvendelsen af varieret brug af tillægsord).
- 5: Hvordan ville musik kunne beskrive en forfærdelig storm?
- 6: Hvilke instrumenter kunne anvendes i et symfoniorkester? Fra skolens instrumentarium?
- 7: Hvilken dynamik kunne anvendes? Crescendo – decrescendo? Accenter? Andet?
- 8: Kunne der anvendes forskellige lag i beskrivelsen af stormen?
- 9: Hvor mange lag kunne anvendes i beskrivelsen af stormen?
- 10: Lad eleverne beskrive de forskellige lag ud fra instrumentering og dynamik.
- 11: Fortæl eleverne om baggrunden for værket Fairytales.
- 12: Genfortæl eventyret for eleverne.
- 13: Skriv uddraget, som stykket er komponeret over på tavlen. Lad eleverne overveje, om nogle af deres forslag til beskrivelser af vinden kunne passe på nogle af de områder, der er nævnt af H.C. Andersen.
- 14: Spil Fairytales for eleverne. Lad dem opleve og lad dem dernæst fortælle om deres oplevelse af stykket.
- 15: Hvor mange lag kunne de høre?
- 16: Hvilken instrumentering og dynamik var der anvendt i de forskellige lag?
- 17: Hvilke tillægsord kunne beskrive vindes hvirvlen og hysten i det vandrette, øverste lag?
- 18: Hvilke tillægsord kunne beskrive de store, dramatiske akkorder i det lodrette, underste lag?

- 19: Overvej hvilket udtryk, der er stærkest: Sproget eller musikken?
- 20: Har man tid kunne eleverne få mulighed for at udtrykke deres indtryk af Fairytales i et billede.
- 21: Eleverne kunne lave en koreografi til en dans, der udtrykker vindens færd i Fairytales.

Kompositionsforløb

Efter punkt 10 kunne der, før man går videre med de næste punkter i arbejdsopgaverne, laves et kompositionsforløb med eleverne.

Fælles for grupperne komposition er:

- A: Deres stykke skal beskrive en storm
- B: Deres stykke skal være i to lag:
  - 1: Et vandret, fremadrettet melodisk lag.
  - 2: Et lodret beskrivende stormens ødelæggelse og dramatiske fremfærd.

- Eleverne deles op i grupper på fire.
- Hver gruppe laver en beskrivelse af, hvordan deres storm skal være.
- Hver gruppe vælger de instrumenter, de skal bruge til deres stykke.
- Eleverne i gruppen fordeler sig på instrumenterne.
- En elev udvælges til at skrive partitur – huskeseddel over kompositionen.
- Kompositionsprocessen begynder.
- Musiklæreren fungerer som konsulent.
- Grupperne opfører deres kompositioner for hinanden.
- Grupperne kommenterer og stiller spørgsmål til hinandens kompositioner.

Efterfølgende fortsættes fra punkt 11 i arbejdsopgaverne.

Facts

Eventyret om Valdemar Daa og hans døtre findes i samlingerne af H.C. Andersens eventyr. Jeg vil anbefale, at eventyret læses op eller genfortælles for eleverne, da det ikke er et af det nemmeste af H.C. Andersens eventyr. Tal også med eleverne om handlingen og det meget alvorlige og aktuelle budskab, der ligger i eventyret.

Fairytales er lige udkommet på en CD'en The Music of Poul Ruders, Vol. 4 på plademærket BRIDGE, pladenr. BRIDGE 9143.

Har man ikke mulighed for at lytte til stykket, kunne det anbefales at arbejde med punkterne 1 – 10 i arbejdsopgaverne. Dernæst fortsættes med kompositionsforløbet. Derefter punkt 11, 12 og 13.

Eleverne kunne dernæst lave et billedligt udtryk af deres komposition, evt. kunne de lave en koreografi til en dans, der følger deres komposition.

Eleverne vil efterfølgende til koncerten opleve Fairytales, og i den efterfølgende musiktime kan eleverne fortælle om deres oplevelser af stykket.